

233

D E K R E T

z dnia 25 września 1945 r.

o służbie wojskowej nadterminowych i podoficerów zawodowych.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Rozdział I.

Postanowienia wstępne.

Art. 1. W celu szkolenia i wychowania szeregowców pod względem gotowości bojowej, karności i zdyscyplinowania oraz w duchu społecznym i obywatelskim dla dobra i chwały demokratycznego Państwa Polskiego tworzy się kadry nadterminowych i podoficerów zawodowych.

Art. 2. Korpus podoficerów zawodowych rekrutuje się na szerokich podstawach demokratycznych spośród wszystkich warstw społecznych. Należać mogą do niego ci wszyscy, którzy czują powołanie do służby wojskowej, pragną poświęcić się jej zawodowo i pracę swą oddać dla dobra i korzyści Wojska Polskiego.

Art. 3. (1) Członkowie korpusu podoficerów zawodowych, na których Wojsko Polskie opiera w dużej mierze swą siłę i na których nakłada poważne obowiązki, korzystają z uprawnień i przywilejów związanych z ich stanowiskiem służbowym, z uwzględnieniem w szerokiej mierze ich potrzeb życiowych tak w czasie pozostawania w służbie czynnej jak i po przejściu w stan spoczynku.

(2) Przepisy dekretu niniejszego otwierają podoficerom zawodowym drogę do wyższych szczebli w hierarchii wojskowej, udostępniając wybitnym jednostkom przejście do korpusu oficerskiego po ukończeniu przez nich szkoły oficerskiej, względnie po złożeniu egzaminu przed specjalną komisją.

Rozdział II.

Służba nadterminowych.

Art. 4. Podoficerowie i starsi szeregowcy po odbyciu obowiązkowej służby czynnej mogą być przyjęci na własną prośbę do służby nadterminowej jako podoficerowie lub starsi szeregowcy nadterminowi.

Art. 5. Nadterminowym może być mianowany obywatel polski, który:

- a) postępowaniem swoim wykazał, że jest patriotą i demokratą,
- b) posiada kategorię A zdolności fizycznej do służby wojskowej,

- c) nie przekroczył 27 lat życia,
- d) posiada zdolności instruowania lub fachowe,
- e) nie był karany za przestępstwa lub przewinienia, mogące ujemnie świadczyć o jego charakterze.

Art. 6. (1) Kandydat na nadterminowego powinien złożyć zobowiązanie pisemnie pozostania w służbie nadterminowej co najmniej przez okres 1-go roku. Zobowiązanie to może być przedłużone na prośbę nadterminowego na następne okresy roczne, nie dłużej jednak jak na dalsze dwa lata.

(2) Sposób składania zobowiązania oraz termin wnoszenia podań o przyjęcie do służby nadterminowej lub o jej przedłużenie określi Minister Obrony Narodowej.

Art. 7. (1) Nadterminowych mianuje lub pozostawia w służbie przełożony o uprawnieniach co najmniej dowódcy pułku w ramach ustalonych etatów.

(2) Dowódcy formacji niemacierzystych mogą mianować nadterminowych, zawiadamiając o tym w celach ewidencyjnych dowódcę formacji macierzystej.

Art. 8. Nadterminowy zostaje przeniesiony do rezerwy:

- a) po upływie czasokresu zobowiązania, jeżeli nie nastąpiło jego przedłużenie lub zamianowanie podoficerem zawodowym,
- b) na własną prośbę, jeżeli zostanie ona uwzględniona przez przełożonego o uprawnieniach dowódcy pułku,
- c) wskutek degradacji,
- d) w przypadku przynajmniej dwukrotnego dyscyplinarnego ukarania karą aresztu lub jednorazowym najwyższym wymiarem kary aresztu, którego nałożenie przysługuje przełożonemu o uprawnieniach przynajmniej dowódcy pułku,
- e) w razie uznania go za zdolnego do służby wojskowej w kategorii C lub D.

Art. 9. Nadterminowy podlega zwolnieniu z wojska:

- a) wskutek utraty obywatelstwa polskiego,
- b) wskutek skazania wyrokiem sądu na karę, pociągającą za sobą wydalenie z wojska.

Rozdział III.

Obowiązki i prawa nadterminowych.

Art. 10. Obowiązkiem nadterminowego jest:

- a) wychowywanie i szkolenie szeregowców na demokratycznych żołnierzy Państwa Polskiego,
- b) ściśle i terminowe wykonywanie rozkazów przełożonych,
- c) posłuszeństwo wobec starszych stopniem,
- d) ściśle zachowanie tajemnicy wojskowej,
- e) noszenie w służbie i poza służbą przepisowego munduru oraz uzbrojenia,
- f) dokładne przestrzeganie obowiązujących regulaminów i przepisów wojskowych.

Art. 11. Nadterminowemu bez względu na stopień wojskowy przysługuje prawo do umundurowania podoficerskiego i zakwaterowania w izbach podoficerskich.

Art. 12. Nadterminowy pobiera uposażenie przywiązane do stopnia i zajmowanego stanowiska zgodnie z obowiązującymi w tej mierze przepisami ustawowymi.

Art. 13. Nadterminowemu przysługują następujące urlopy:

- a) wypoczynkowy w każdym roku kalendarzowym — 14 dni,
- b) okolicznościowy do 5 dni,
- c) przesiedleniowy od 3—14 dni,
- d) zdrowotny do 6 tygodni.

Art. 14. Nadterminowy może awansować po wysłużeniu w posiadanym stopniu następujących czasokresów:

- a) starszy szeregowiec na kaprala . . . . . — 3 miesiące
- b) kapral na plutonowego — 12 „
- c) plutonowy na sierżanta — 18 „
- d) sierżant na starszego sierżanta . . . . . — 24 „

Art. 15. Prawo awansowania nadterminowych przysługuje przełożonym o uprawnieniach co najmniej dowódcy pułku.

Art. 16. W razie mianowania nadterminowego podoficerem zawodowym służba nadterminowa zalicza się do wysługi lat i wysługi emerytalnej.

Art. 17. Obowiązki i uprawnienia nadterminowych, nieunormowane ustawowo, określają rozkazy, regulaminy i instrukcje wydawane przez Ministra Obrony Narodowej.

Rozdział IV.

Służba podoficerów zawodowych.

Art. 18. Podoficerem zawodowym jest żołnierz pełniący służbę wojskową na podstawie dobrowolnego zobowiązania.

Art. 19. Podoficerowie zawodowi poszczególnych rodzajów wojska dzielą się na następujące kategorie:

- a) liniowi,
- b) polityczno-wychowawczy,
- c) specjaliści,
- d) administracyjni,
- e) orkiestranci,
- f) aktorzy.

Art. 20. Podoficerem zawodowym może być mianowany obywatel polski, który:

- a) jest patriotą i demokratą,
- b) posiada odpowiednie wartości moralne,
- c) odbył przynajmniej jednoroczną służbę nadterminową,
- d) posiada co najmniej stopień kaprala,
- e) zna język polski w mowie i piśmie oraz umie rachować w zakresie 4-ch klas szkoły powszechnej,
- f) posiada kategorię A zdolności fizycznej do służby wojskowej, chyba że dowódca okręgu wojskowego zwolni go od warunku posiadania tej kategorii, w przypadku gdy przydział służbowy kandydata nie wymaga bezwzględnie takiej kategorii do pełnienia służby,
- g) posiada co najmniej dobrą ogólną kwalifikację służbową.

Art. 21. Od kandydata na podoficera zawodowego liniowego są wymagane nadto następujące warunki:

- a) zdolność fizyczna, kategoria A bez zastrzeżeń,
- b) nieprzekroczony wiek 30 lat,
- c) zdolność instruowania i pełnienia obowiązków służbowych właściwych dla danego rodzaju wojska.

Art. 22. Od kandydata na podoficera zawodowego polityczno-wychowawczego są wymagane nadto następujące warunki:

- a) zdolność fizyczna, kategoria A bez zastrzeżeń,
- b) nieprzekroczony wiek 30 lat,
- c) zdolność spełniania obowiązków służbowych, właściwych dla pracy polityczno-wychowawczej, a określonych osobnymi przepisami.

Art. 23. Od kandydata na podoficera zawodowego specjalisty i administracyjnego są wymagane nadto następujące warunki:

- a) nieprzekroczony wiek 35 lat,
- b) ukończenie specjalnego kursu lub dokładna znajomość wiadomości fachowych.

Art. 24. Od kandydata na podoficera zawodowego orkiestranta są wymagane nadto następujące warunki:

- a) nieprzekroczony wiek 38 lat,
- b) dokładna znajomość gry przynajmniej na jednym instrumencie orkiestralnym.

Art. 25. Od kandydata na podoficera zawodowego aktora są wymagane następujące warunki:

- a) nieprzekroczony wiek 45 lat,
- b) odpowiednie kwalifikacje aktorskie, lub techniczno-teatralne.

Art. 26. Podoficerów zawodowych mianuje lub pozostawia w służbie przełożony o uprawnieniach co najmniej dowódcy pułku w ramach ustalonych etatów. Dowódcy (komendanci, kierownicy) formacji niemacierzystych, mogą mianować podoficerów zawodowych, zawiadamiając o fakcie mianowania w celach ewidencyjnych dowódcę (komendanta, kierownika) formacji macierzystej.

Art. 27. (1) Kandydat na podoficera zawodowego zobowiązuje się pisemnie do służby zawodowej na pierwszy okres czasu przez 12 lat. Zobowiązanie do służby zawodowej może być odnawiane na dalsze okresy czasu, które określa Minister Obrony Narodowej zależnie od kategorii podoficerów zawodowych, do której podoficer zawodowy należy.

(2) Tryb i termin wnoszenia podań o mianowanie podoficerem zawodowym lub o przedłużenie służby zawodowej określa Minister Obrony Narodowej.

Art. 28. Przeniesienie podoficera zawodowego z jednej kategorii do innej może nastąpić wyłącznie na prośbę podoficera zawodowego lub za jego zgodą, przeniesienie zaś z jednego rodzaju wojska do innego lub też z jednej formacji do innej w tym samym rodzaju wojska może nastąpić:

- a) z urzędu — jeżeli tego wymagają względy służbowe,
- b) na prośbę zainteresowanego — jeżeli względy służbowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 29. (1) Prawo przeniesienia podoficera zawodowego w obrębie tej samej formacji i tego samego garnizonu lub z jednej kategorii do innej, jednak w obrębie formacji, posiadają do-

wódcy formacji, poza obręb zaś garnizonu, tylko za uprzednią zgodą dowódcy okręgu wojskowego.

(2) Prawo przeniesienia podoficera zawodowego do innej formacji tego samego rodzaju wojska lub z jednej kategorii do innej poza obręb formacji przysługuje dowódcy okręgu wojskowego, jeżeli przeniesienie następuje w ramach tego samego okręgu, zaś Ministrowi Obrony Narodowej, jeżeli przeniesienie następuje do innego okręgu wojskowego.

Art. 30. Przeniesienie podoficera zawodowego z jednego rodzaju wojska do innego zarządza dowódca okręgu wojskowego, jeżeli przeniesienie następuje w obrębie tego samego okręgu wojskowego, Minister Obrony Narodowej zaś, jeżeli przeniesienie następuje do innego okręgu wojskowego.

Art. 31. Stosunek służbowy z podoficerem zawodowym rozwiązuje się:

- a) po upływie czasokresu zobowiązania, jeżeli nie nastąpiło jego przedłużenie,
- b) wskutek uzyskania stopnia oficerskiego,
- c) wskutek przeniesienia w stan spoczynku w myśl przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym,
- d) wskutek otrzymania dwukrotnej ujemnej kwalifikacji w ciągu półtora roku,
- e) w przypadku wydalenia z wojska lub degradacji,
- f) wskutek stwierdzonej niezdolności do zawodowej służby wojskowej,
- g) wskutek utraty obywatelstwa polskiego.

Art. 32. Stosunek służbowy z podoficerem zawodowym może być rozwiązany na jego prośbę.

Rozdział V.

Obowiązki i prawa podoficerów zawodowych.

Art. 33. Obowiązkiem podoficera zawodowego jest:

- a) wychowywanie i szkolenie szeregowych na demokratycznych żołnierzy Państwa Polskiego,
- b) ściśle i terminowe wykonywanie rozkazów przełożonych,
- c) posłuszeństwo wobec starszych stopniem,
- d) ściśle zachowanie tajemnicy wojskowej,
- e) noszenie w służbie i poza służbą przepisowego munduru oraz uzbrojenia,
- f) dokładne przestrzeganie obowiązujących regulaminów i przepisów wojskowych.

Art. 34. Wykonywanie zawodu cywilnego jest podoficerom zawodowym wzbronione.

Art. 35. Podoficerowi zawodowemu przysługuje prawo do umundurowania i wyżywienia oficerskiego, nadto dla niego i jego rodziny — prawo do kwatery wojskowej i bezpłatnej pomocy lekarskiej.

Art. 36. Podoficer zawodowy pobiera uposażenie, przywiązane do stopnia wojskowego i zajmowanego stanowiska służbowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawowymi.

Art. 37. Podoficerowi zawodowemu przysługują następujące urlopy:

- a) wypoczynkowy w każdym roku kalendarzowym w okresie pierwszych trzech lat służby zawodowej — 21 dni, w następnych latach — 28 dni,
- b) okolicznościowy do 5 dni,
- c) przesiedleniowy od 3—14 dni,
- d) zdrowotny do 6 miesięcy.

Art. 38. Podoficer zawodowy może awansować po wysłużeniu w posiadanym stopniu następujących czasokresów:

- a) kapral na plutonowego — 9 miesięcy,
- b) plutonowy na sierżanta — 12 miesięcy,
- c) sierżant na starszego sierżanta . . . . . — 18 miesięcy.

Art. 39. Prawo awansowania podoficerów zawodowych przysługuje przełożonemu o uprawnieniach co najmniej dowódcy pułku.

Art. 40. (1) Podoficer zawodowy może być przyjęty do szkoły oficerskiej bez względu na wiek.

(2) Każdy podoficer może uzyskać stopień oficerski również po złożeniu przepisane go egzaminu oficerskiego.

Art. 41. Podoficerowie zawodowi, którzy w czasie i wskutek pełnienia służby wojskowej nabawili się choroby lub odnieśli kalectwo, uzyskując przez to kategorię E zdolności fizycznej do służby wojskowej (inwalidzi), jeżeli mimo swego inwalidztwa nadają się do służby wojskowej, a nie nabyli jeszcze uprawnień emerytalnych, mogą być pozostawieni na własną prośbę nadal w wojskowej służbie zawodowej stosownie do uznania Ministra Obrony Narodowej.

Art. 42. Podoficerom zawodowym przysługuje prawo do odprawy lub zaopatrzenia emerytalnego w myśl przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Art. 43. Podoficerowi zawodowemu, zwolnionemu po 10-ciu latach ze służby wojskowej przed nabyciem praw do zaopatrzenia emerytalnego lub przed upływem 10-ciu lat służby wskutek utraty zdrowia w związku ze służbą wojskową, Państwo zapewnia otrzymanie stano-

wiska w służbie publicznej lub w przedsiębiorstwach państwowych odpowiednio do posiadanych kwalifikacyj.

Art. 44. Podoficer zawodowy wybrany do izb ustawodawczych otrzymuje bezpłatny urlop na czas piastowania mandatu.

Art. 45. Obowiązki i uprawnienia podoficerów zawodowych nieunormowane ustawowo określają rozkazy, regulaminy i instrukcje, wydawane przez Ministra Obrony Narodowej.

Rozdział VI.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 46. (1) Byli nadterminowi i podoficerowie zawodowi, którzy pozostawali w służbie wojskowej do dnia 1-go września 1939 r., zostają przyjęci do służby zawodowej, o ile odpowiadają warunkom dekretu niniejszego.

(2) Służbę nadterminową lub wojskową zawodową, odbytą przez nadterminowych i podoficerów zawodowych do dnia 1 września 1939 r., zalicza się do służby, pełnionej na podstawie dekretu niniejszego.

Art. 47. Do dnia 31 grudnia 1946 r. podoficerowie czynnej służby mogą być mianowani podoficerami zawodowymi z pominięciem warunku, przewidzianego w art. 20 lit. c).

Art. 48. W ciągu roku od dnia wejścia w życie dekretu niniejszego nadterminowymi mogą być mianowani szeregowcy i starsi szeregowcy w wieku do lat 35, podoficerami zawodowymi liniowymi podoficerowie służby czynnej w wieku do lat 40 oraz podoficerami zawodowymi polityczno-wychowawczymi, specjalistami, administracyjnymi, orkiestrantami i aktorami podoficerowie służby czynnej w wieku do lat 45.

Art. 49. Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Ministrowi Obrony Narodowej.

Art. 50. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie tracą moc obowiązującą przepisy art. 77—133 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców (Dz. U. R. P. Nr 89, poz. 747) wraz z wszelkimi późniejszymi zmianami oraz inne przepisy tego rozporządzenia w sprawach, unormowanych dekretem niniejszym.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

w/z Minister, Obrony Narodowej:

W. Strażewski